

10 март 2015 г.

***Социални дистанции и
етнически стереотипи към
ромите в България***

История и всекидневна култура на ромите в България

Терминология: стереотипи

Социални стереотипи – обобщени представи на дадена социална група по отношение на друга социална група, които може да имат както позитивен, така и негативен аспект. Те се основават на презумпцията, че съществуват общи характеристики, които всички членове на дадена социална група притежават.

Съществуват различни стереотипи, основани на расата, пола, религиозната принадлежност, етническата принадлежност, класовата принадлежност, професията и др. истински или въображаеми разлики.

Стереотипи

Жените обичат да пазаруват

Пътните полицаи са корумпирани

Американците ядат хамбургери

Тест на Кац и Брейли (1933)

- списък с 84 личностни характеристики
- респондентите трябва да посочат 5 от тях
- за всяка от 10 национални групи

Самостоятелна работа: приятели

-

-

-

-

-

-

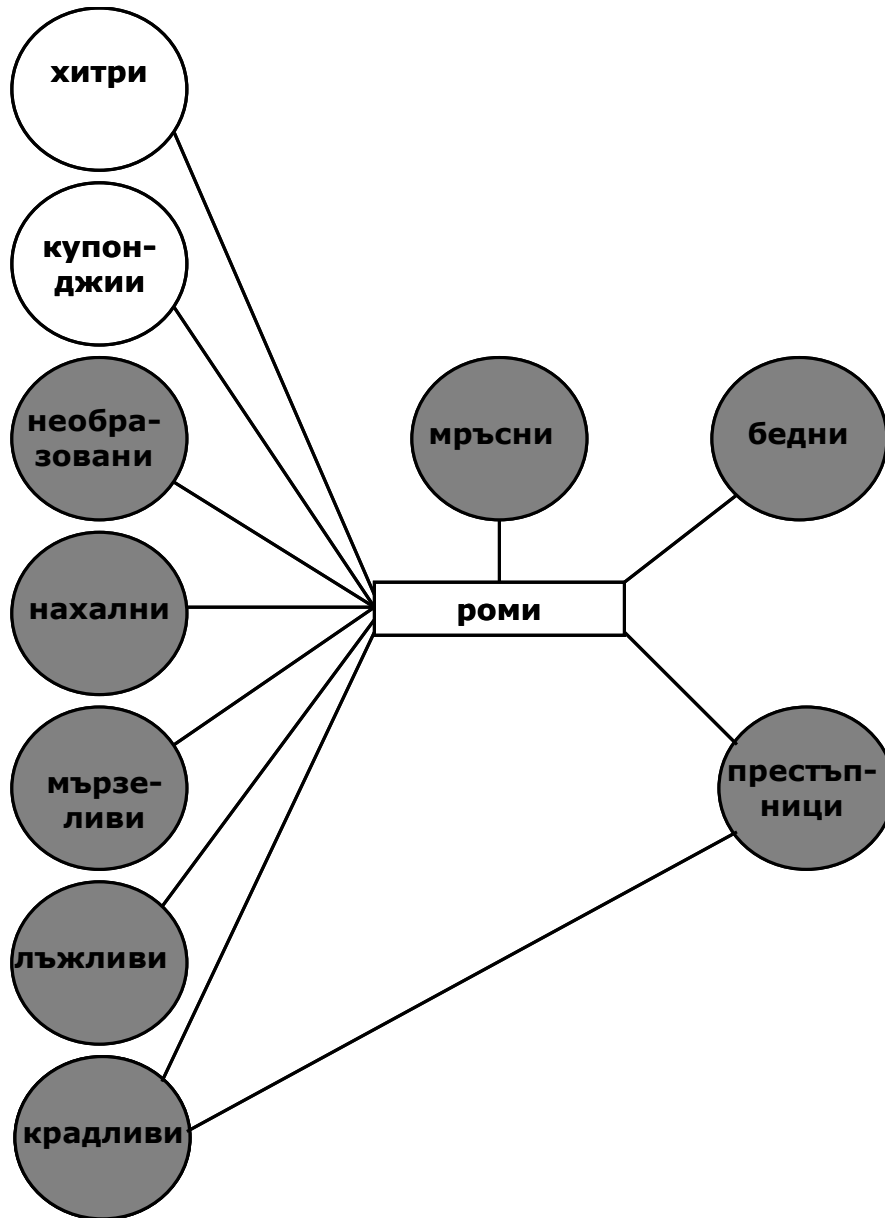
-

Роми?

***Подобно на детската игра “Асоциация”, при която,
когато ви кажат “лимон” казвате “кисел”,
моля посочете по три характеристики, които
най-добре описват ромите в България***

Роми: обобщен образ

“крадливи”: 46,3%
“мързеливи”: 23,4%
“мръсни”: 15,4%
“лъжливи”: 11%
“необразовани”: 8,6%
(2008)

Крадливи: 89%,
Мръсни: 87%,
Невежи: 87%,
Безгрижни: 83%,
Невъзпитани: 80%
(1992)

Самостоятелна работа: прес клипинг

-

-

-

-

-

-

-

- мониторинг на 20 печатни медии в периода 5 януари – 19 юли 2009 г.
  - регистрация на публикациите за ромии: 711 материала
  - анализ на съдържанието

168 часа	Монитор	Строго секретно
24 часа	Новинар	Телеграф
Атака	Нощен труд	Тема
Дневник	Политика	Труд
Дума	Про&Анти	Уикенд
Капитал	Сега	Шок оригинал
Класа	Стандарт	

Етническа публикация

- Присъствие на етноним в заглавие или подзаглавие.
- Присъствие на етноним в рамките на публикацията, включително и коментар към снимка.
- Присъствие на публично известна ключова дума, характерна за културата на ромите (напр. “мешере”, “чаве”, “Банго Васил” и т.н.)
  - При липса на ключова дума:
    - ако е ориентиран към публични личности, с известен етнически произход
    - ако касае сегрегирани жилищни квартали

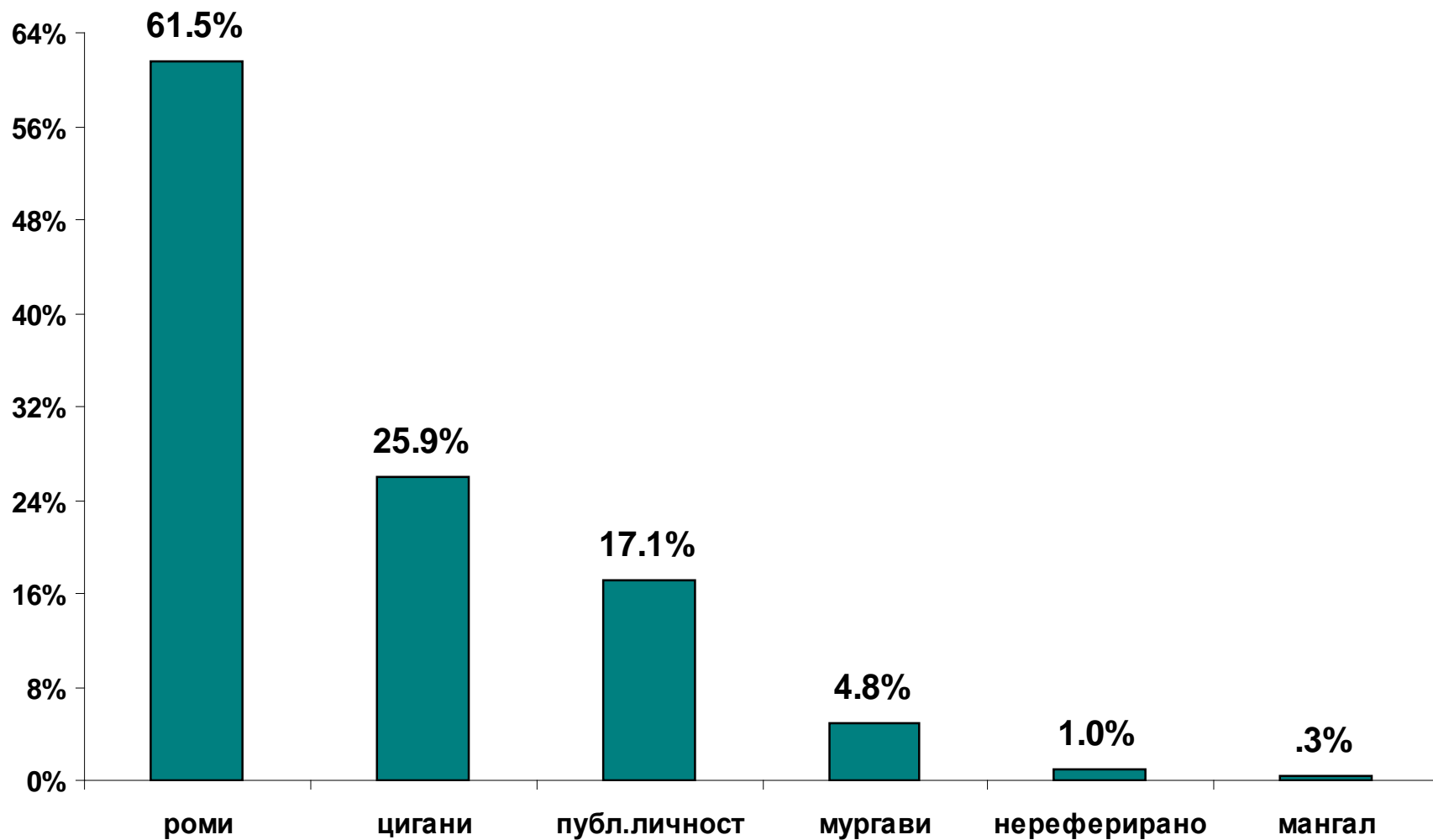
Контент анализ

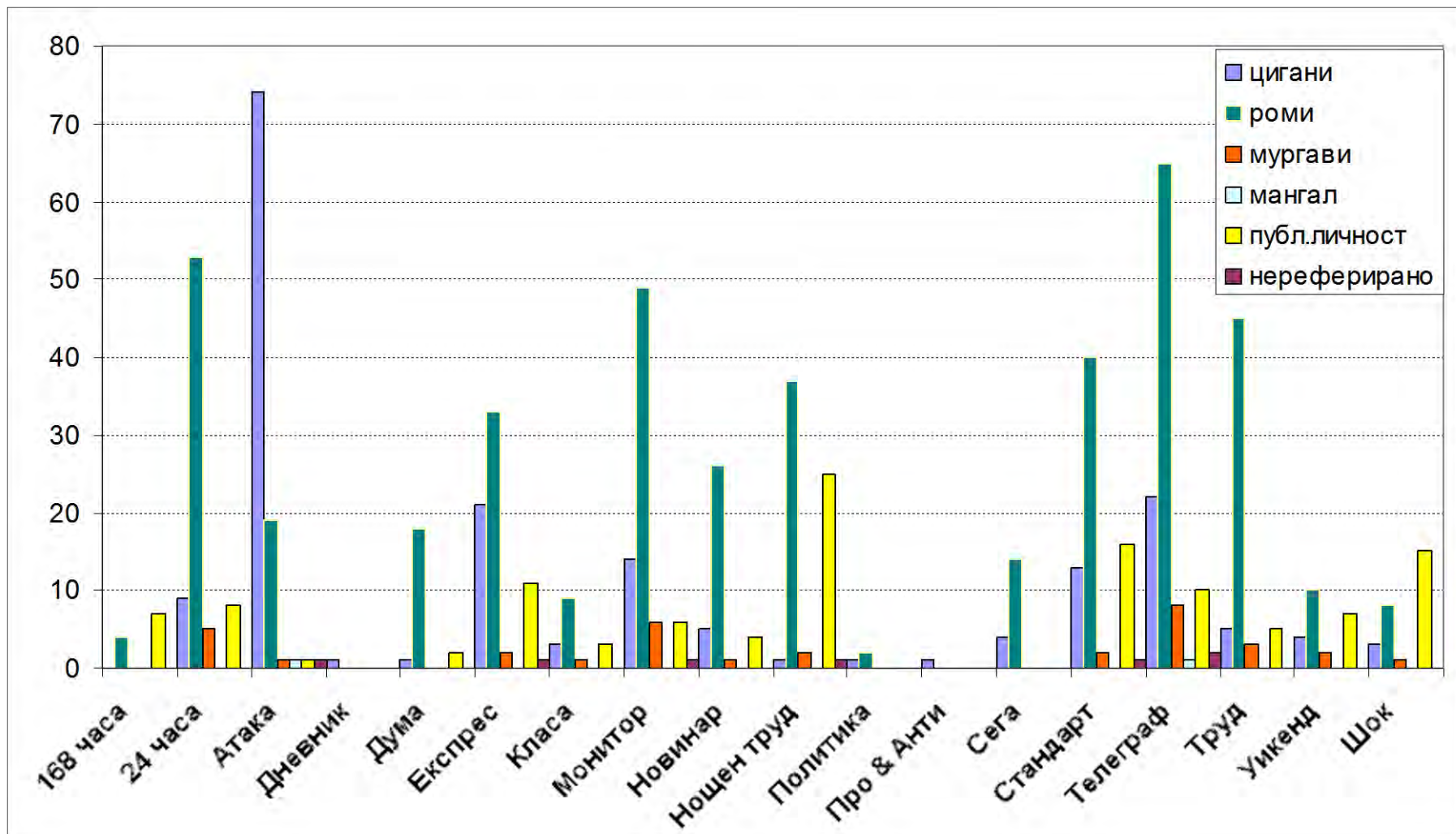
- дата
- вестник
- журналист
- раздел/стр.
- заглавие
- вид на материала
- маркер за етническа публикация
- ключови думи
- стил на материала
- тон на материала
- характеристики на типажите
- водещи новини

2 фокусирани групови дискусии за верификация на кодовете

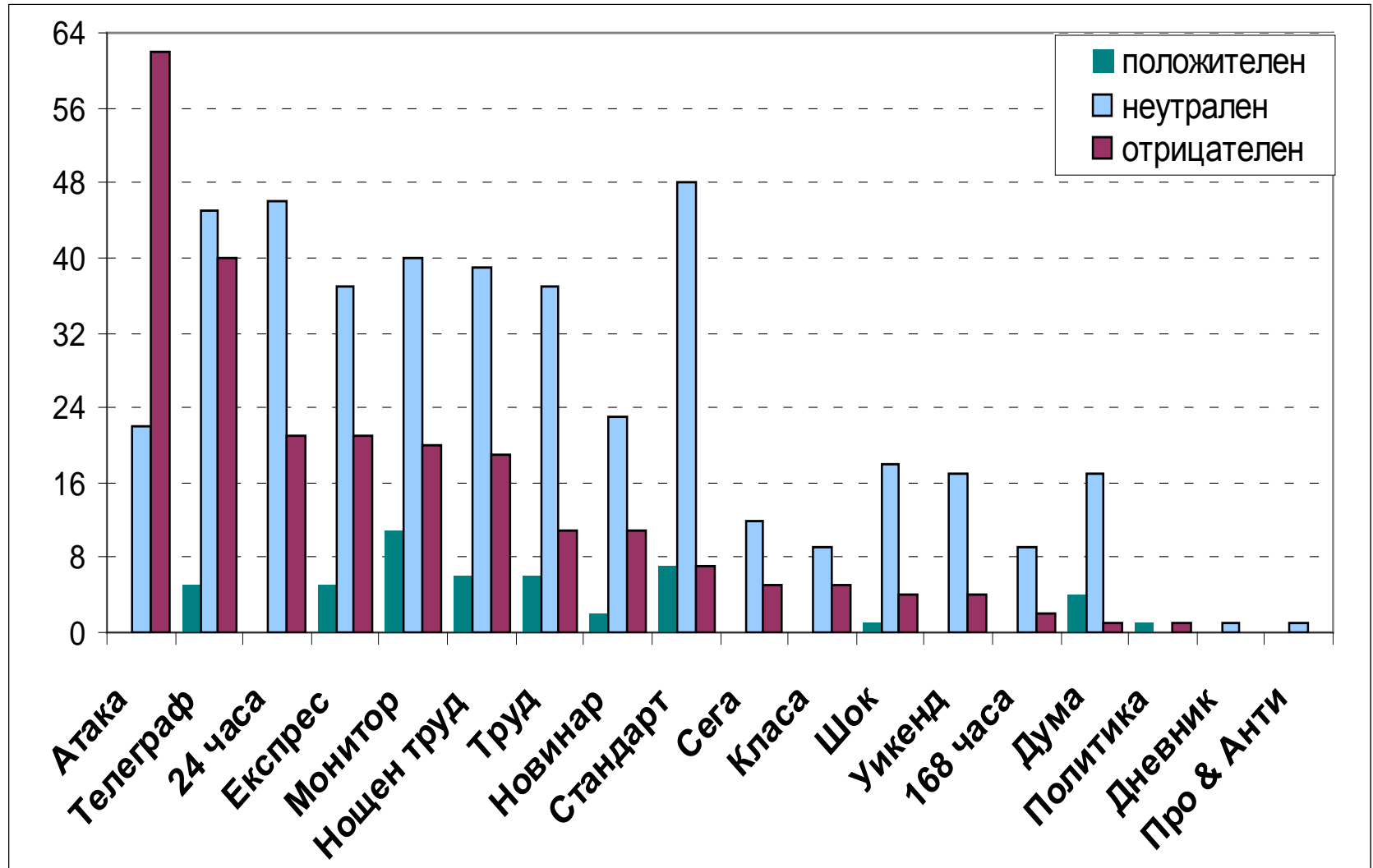
Маркери за етническа публикация

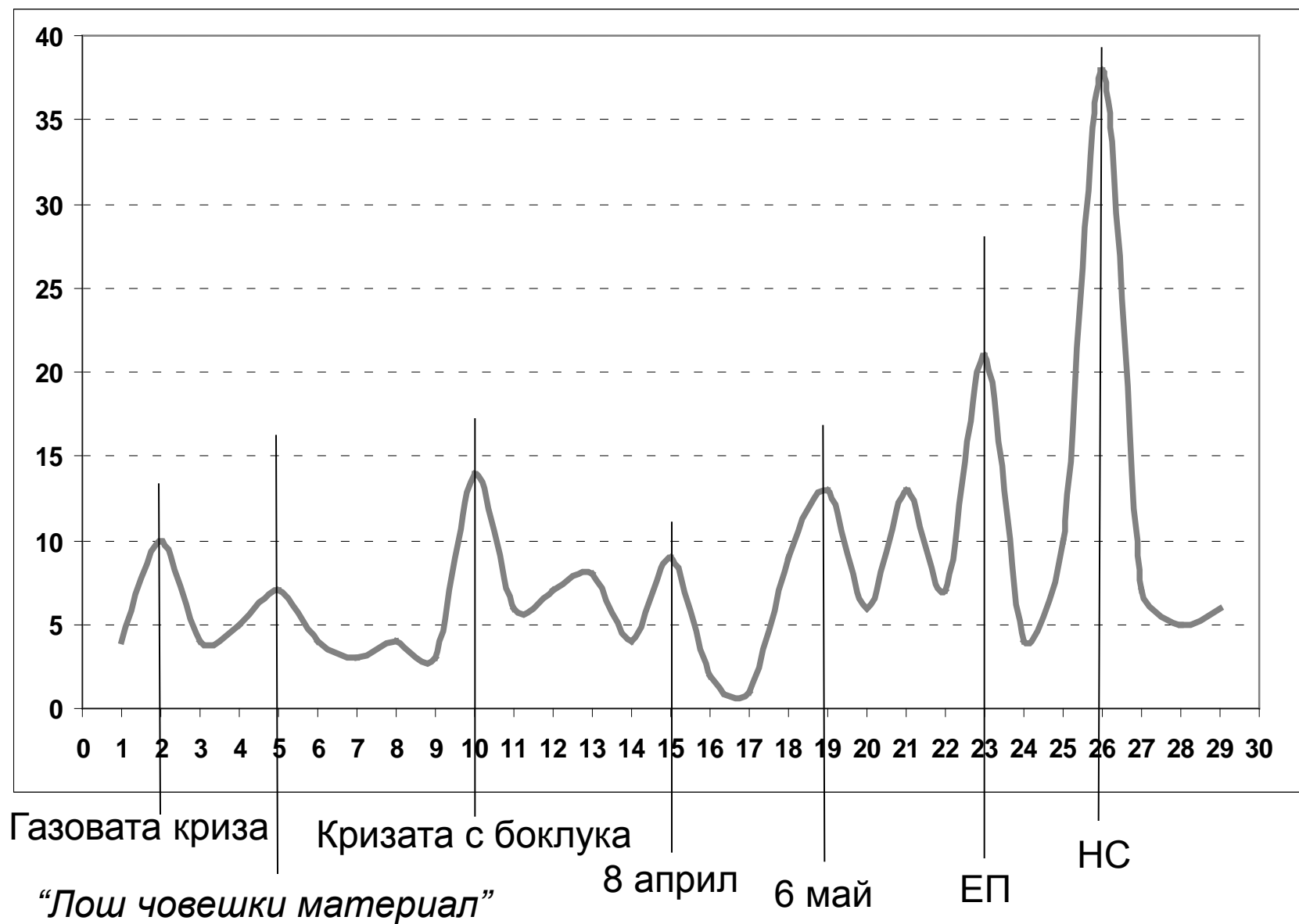
Маркери за етническа публикация

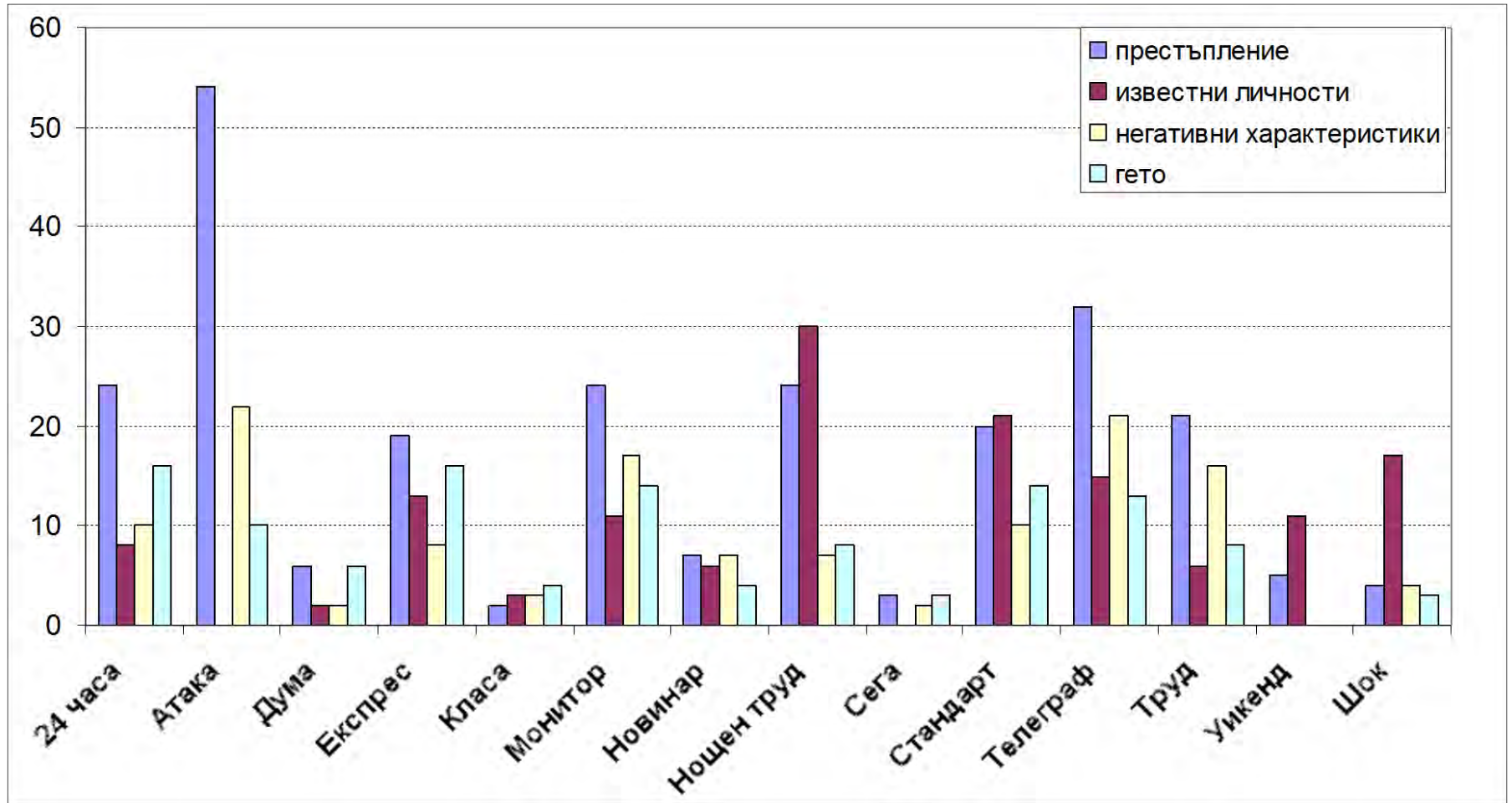
Тон на материала

Тон на материала: отрицателен

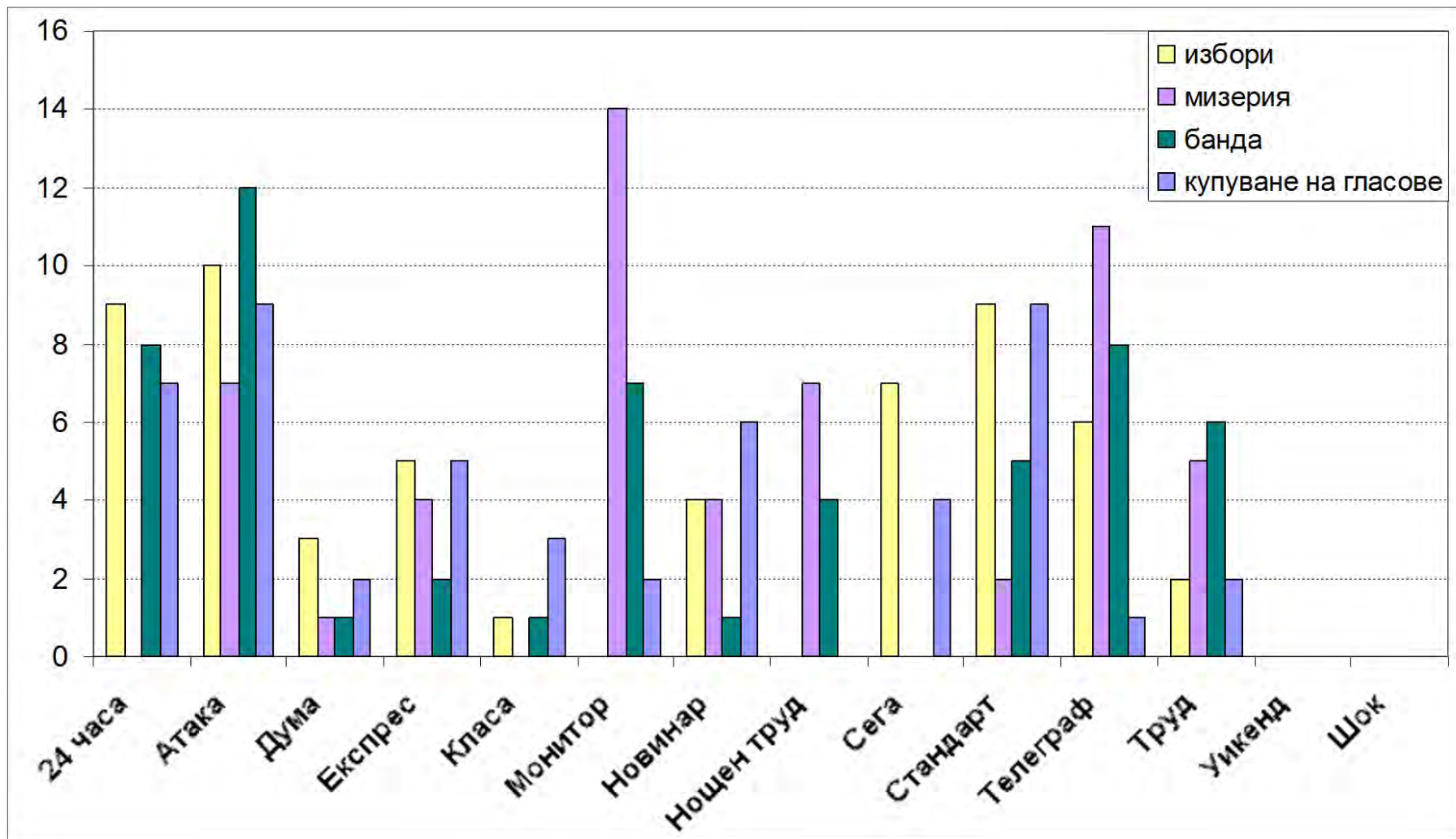

КЛЮЧОВИ ДУМИ

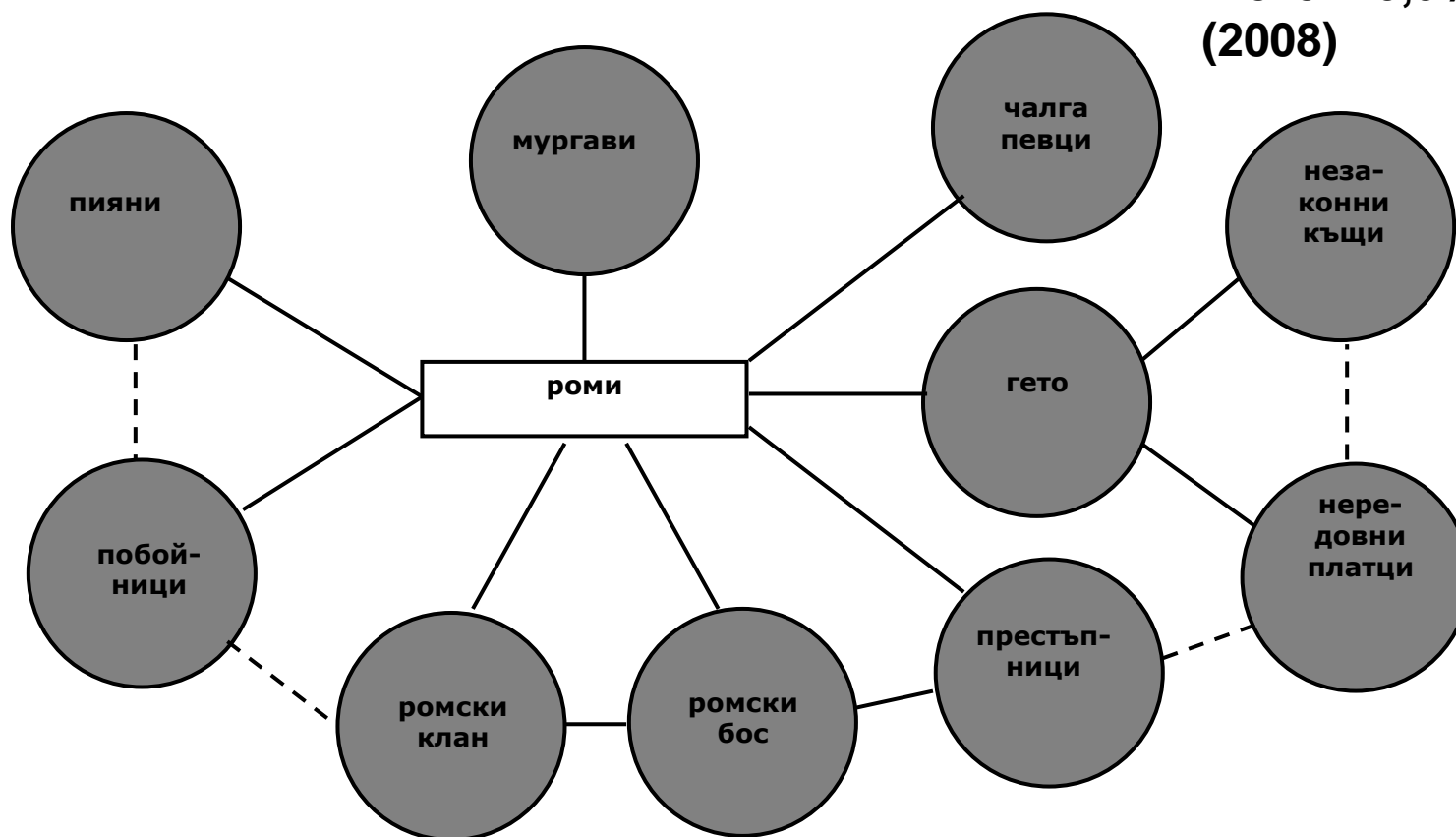

КЛЮЧОВИ ДУМИ

Роми: медиен образ

“престъпници”: 42,4%
“чалга певци”: 20%
“мургави”: 5,4%
“пияни”: 4,2%
“гето”: 3,9%
(2008)

Терминология: предразсъдъци

Предразсъдъците - антипатия, основана на погрешна, но устойчива обобщена представа за дадена група, на която са приписвани нежелани качества. В общия случай се проявява дадена негативна нагласа към отделен индивид или група от хора, просто защото принадлежат към тази група

Предразсъдъците могат да доведат до дискриминационно отношение към дадена група от хора, поради тяхната расова, етническа или религиозна принадлежност.

Предразсъдъците са мислени като повече или по-малко спонтанна склонност да се поддържа социална дистанция

Скала на Богардус (1959)

- Бихте ли сключили брак с...?
- Бихте ли имали като постоянен приятел...?
- Бихте ли работили рамо да рамо в един офис с...?
- Бихте ли живели в съседство с няколко семейства...?
- Бихте ли имали ... просто като познати, с които разговаряте?
- Бихте оставили ...-те да живеят извън квартала Ви?
- Бихте оставили ...-те да живеят извън страната Ви?

Самостоятелна работа: приятели

-

-

-

-

-

-

-

Пространствени дистанции

Трудови дистанции

Образователни дистанции

национално представителна извадка - 1144 лица над 18 години
анкетирани “лице-в лице” в дома на респондентите
максимална грешка на изследването е $\pm 2,9\%$.

Пространствени дистанции

По отношение на членовете на следните националности и етнически групи, живеещи в България, бихте ли се съгласили:

Децата Ви или Вие да сключите брак?

Да гостуват в дома Ви?

Да живеят непосредствено до дома Ви?

Да живеят във Вашия квартал?

Да живеят във Вашето селище?

Да живеят във Вашия регион?

Да живеят в България?

Трудови дистанции

По отношение на членовете на следните националности и етнически групи, живеещи в България, бихте ли се съгласили да работят във фирмата, в която работите и Ви е като:

Общи работници и хигиенисти

Специалисти под Ваше пряко ръководство

Специалисти, с които работите рамо до рамо

Ваши преки началници

Висш управленски състав

Образователни дистанции

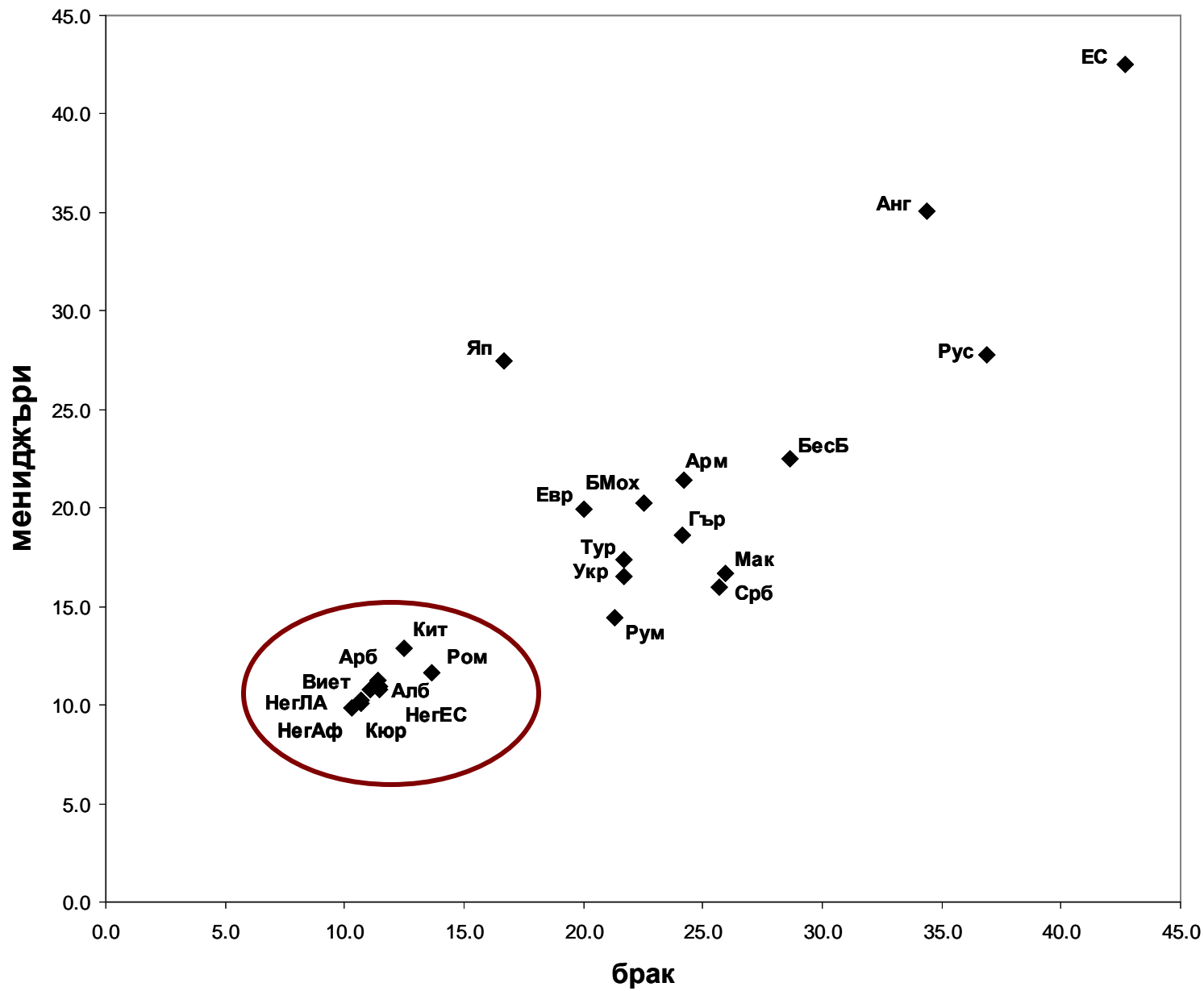
Бихте ли се съгласили детето ви да учи в клас, където децата от следните националности и етнически групи са:

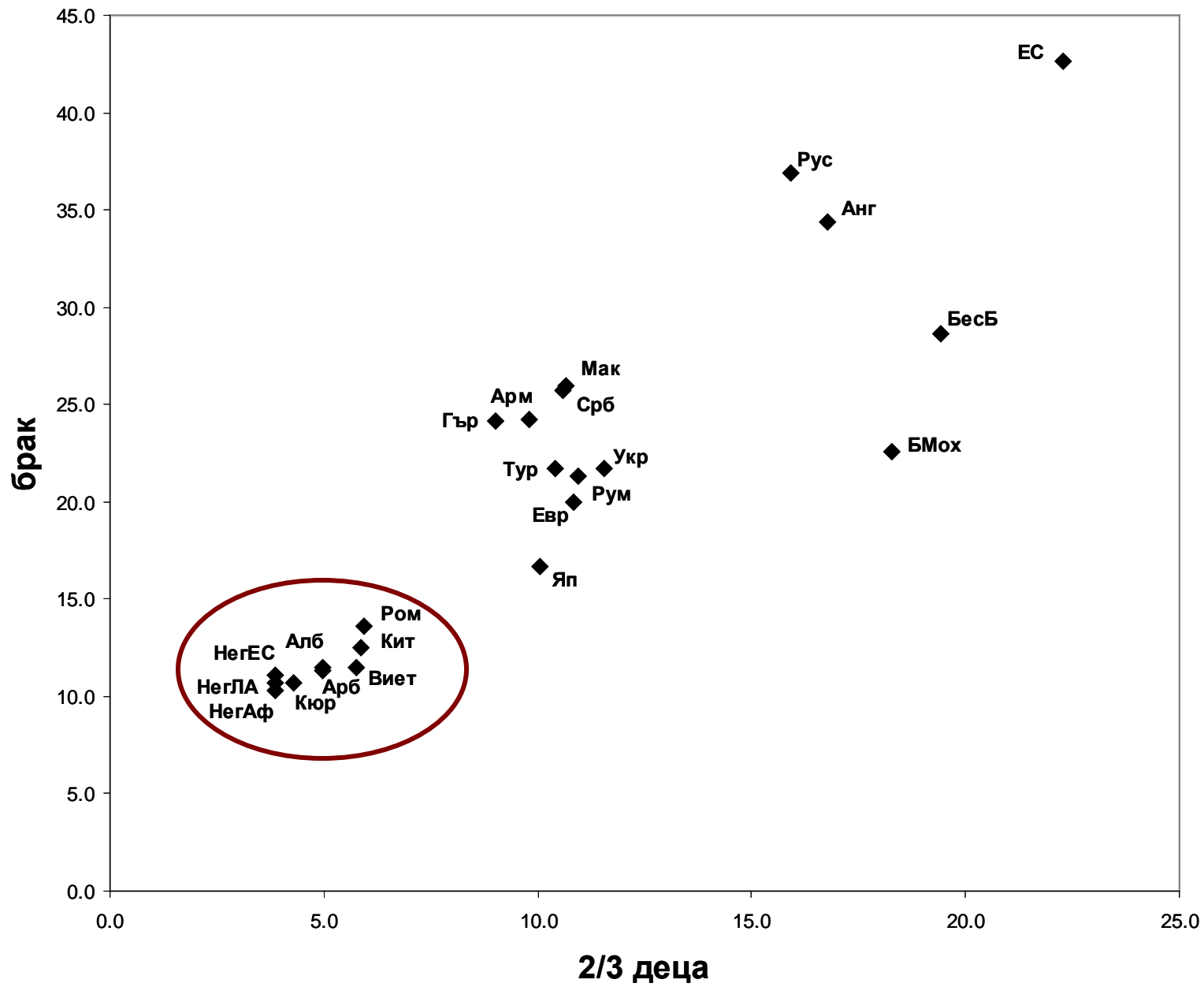
Няколко

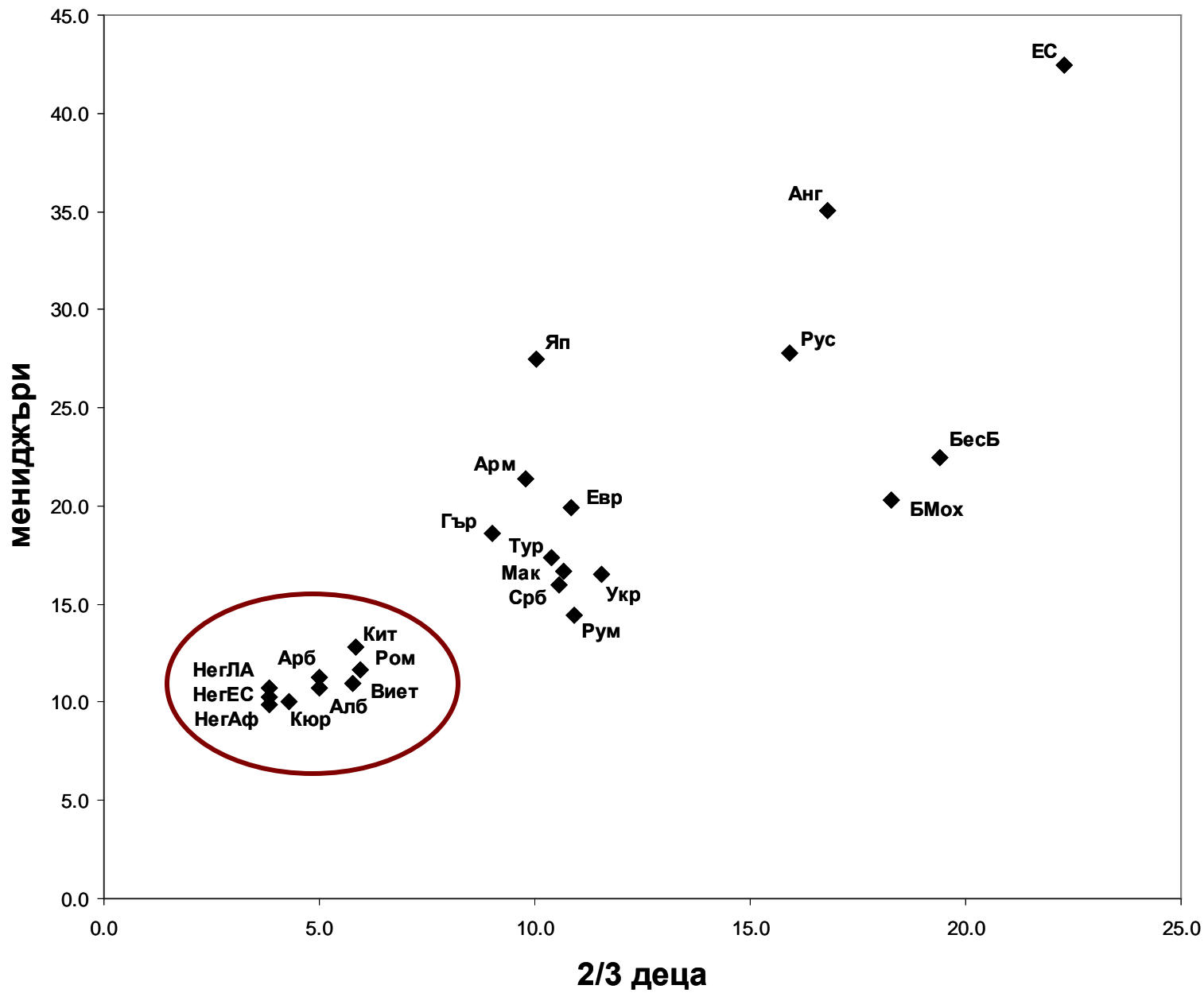
1/3

1/2

2/3 и повече

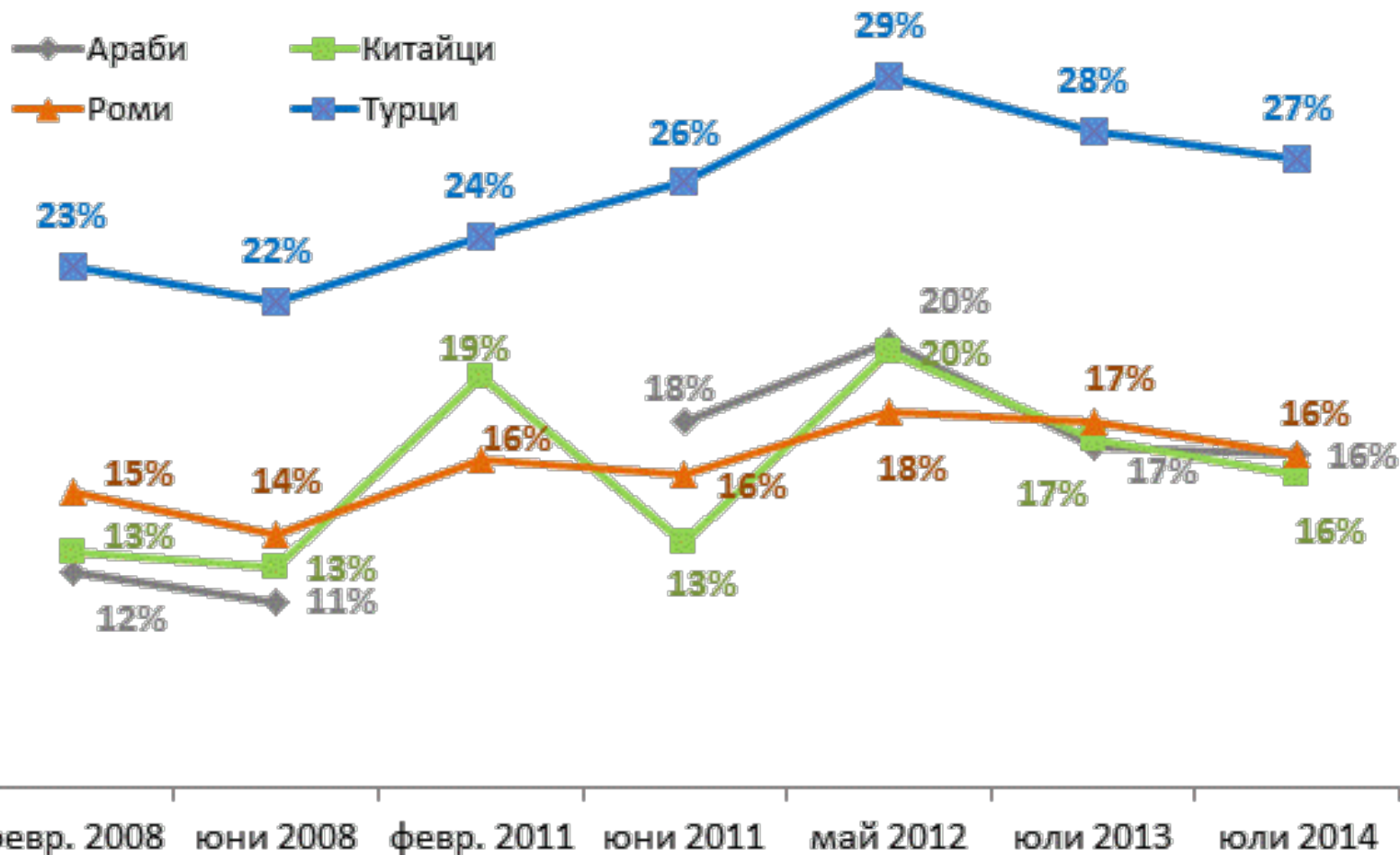

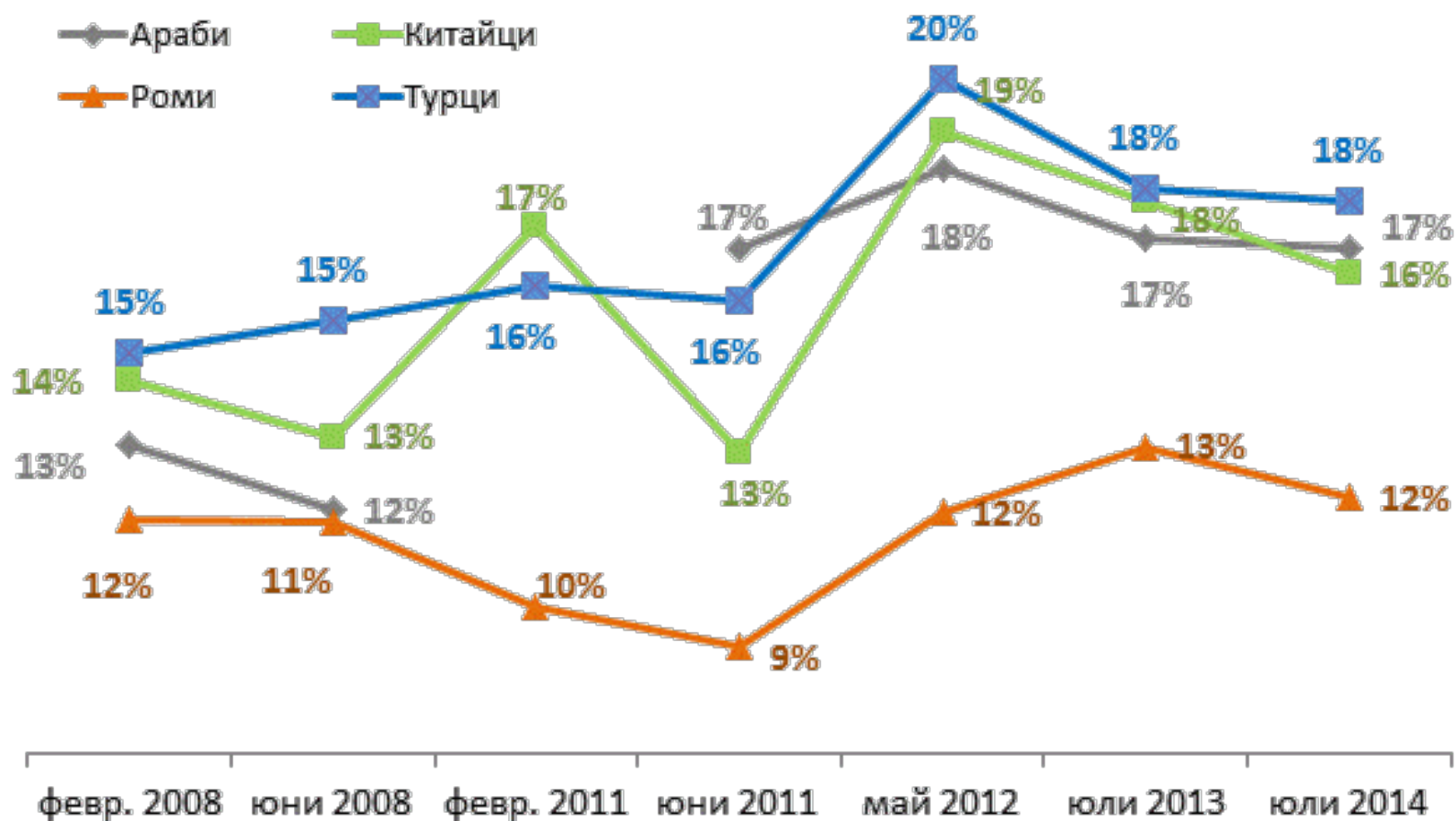
Пространствени дистанции

Бихте ли се съгласили Вие или децата Ви да сключите БРАК с:
(Отговор "ДА" - **ОБЩО ЗА СТРАНАТА**)

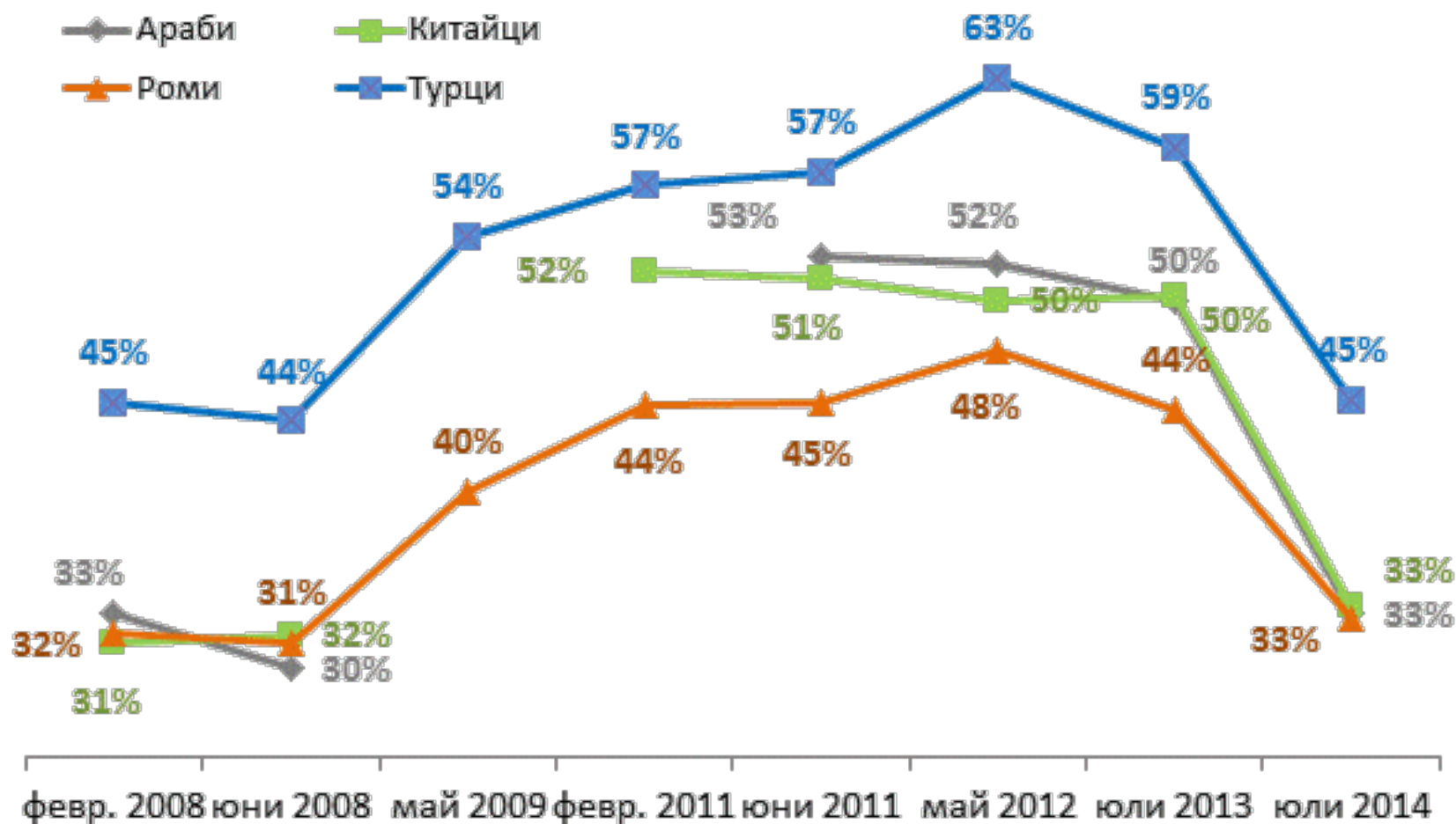
Пространствени дистанции

Бихте ли се съгласили Вие или децата Ви да сключите БРАК с:
(Отговор "ДА" - САМООПРЕДЕЛИЛИТЕ СЕ КАТО БЪЛГАРИ)

Пространствени дистанции

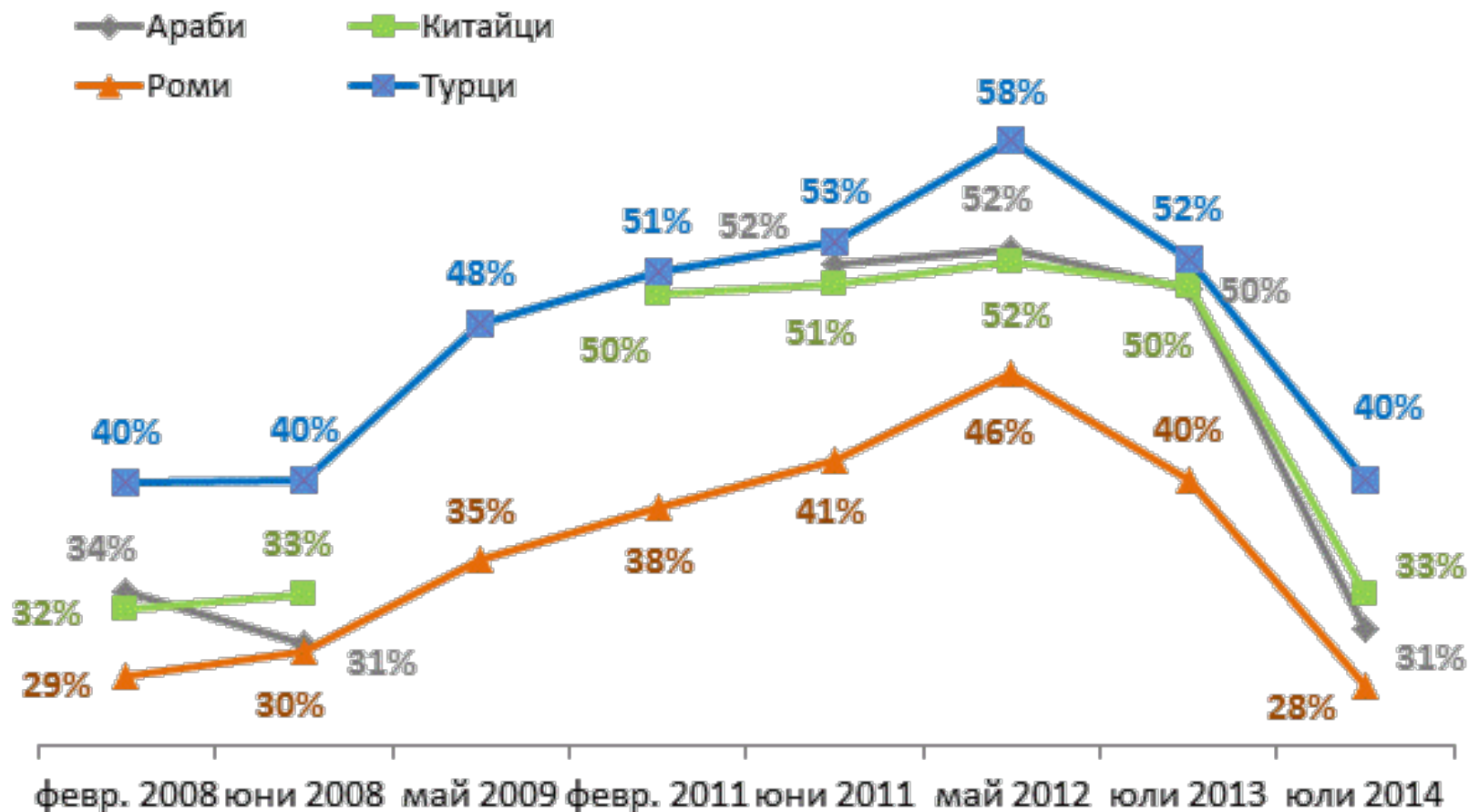
Бихте ли се съгласили да живеят във Вашия КВАРТАЛ:
(Отговор "ДА" - **ОБЩО ЗА СТРАНАТА**)

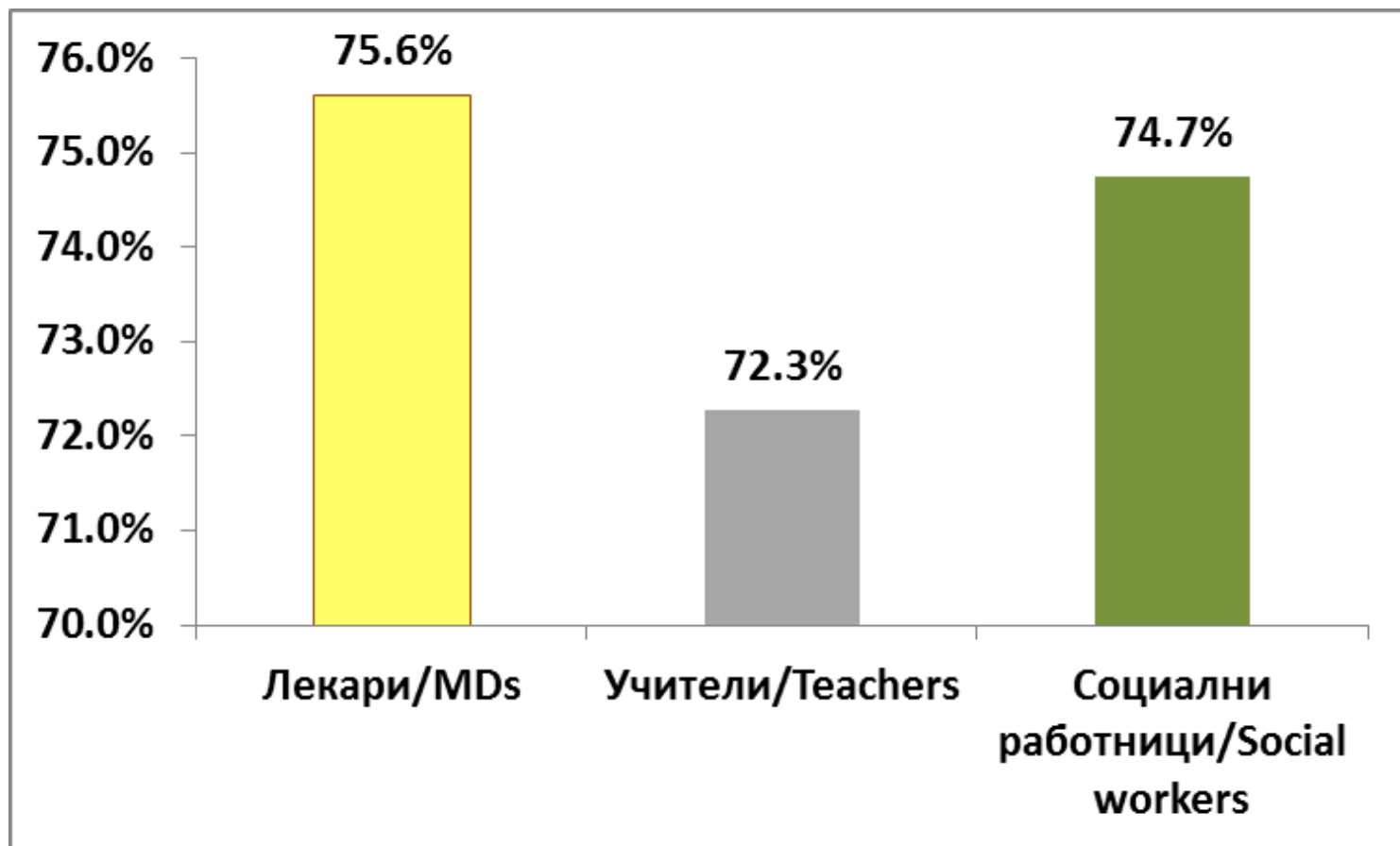
Пространствени дистанции

Бихте ли се съгласили да живеят във Вашия КВАРТАЛ:
(Отговор "ДА" - САМООПРЕДЕЛИЛИТЕ СЕ КАТО БЪЛГАРИ)

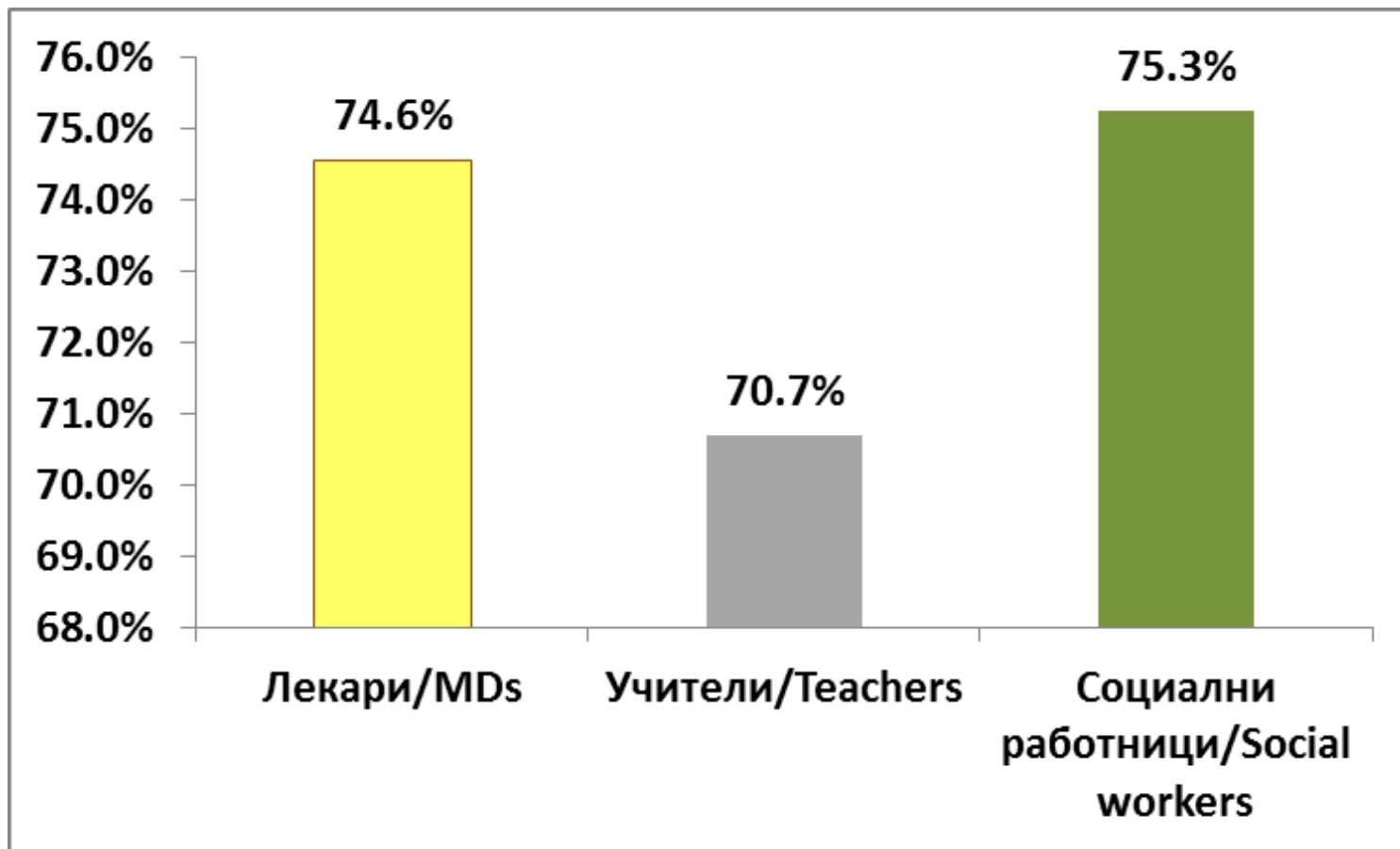
**TO TOUCH THE UNTOUCHABLE:
COMBATING TRADITIONAL AND NEW ANTI-ROMA STEREOTYPES
JUST/2010/FRAC/AG/1108-30-CE-0377116/00-43**

Ромите са склонни към криминални престъпления

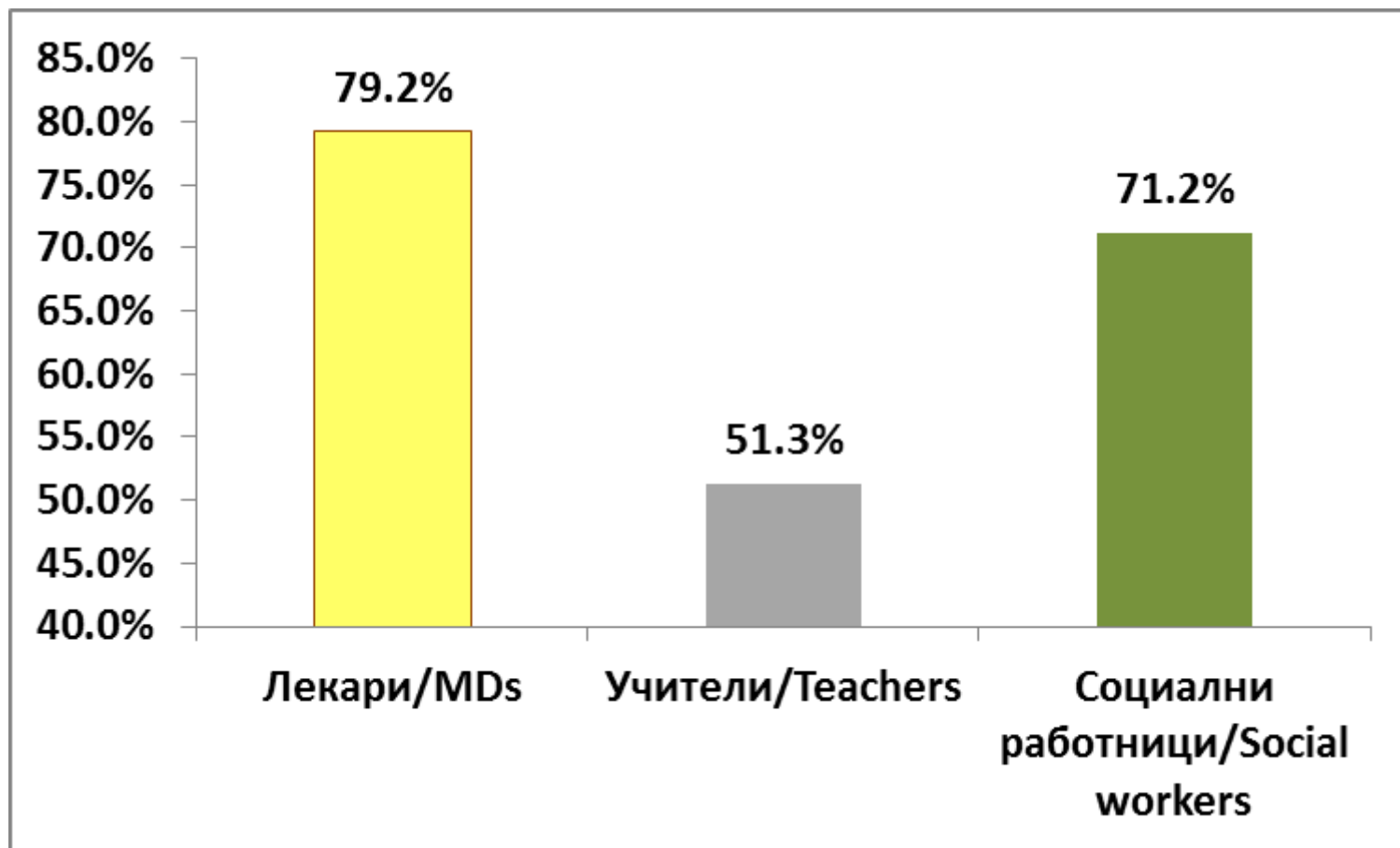
**TO TOUCH THE UNTOUCHABLE:
COMBATING TRADITIONAL AND NEW ANTI-ROMA STEREOTYPES
JUST/2010/FRAC/AG/1108-30-CE-0377116/00-43**

Ромите са мързеливи и безотговорни

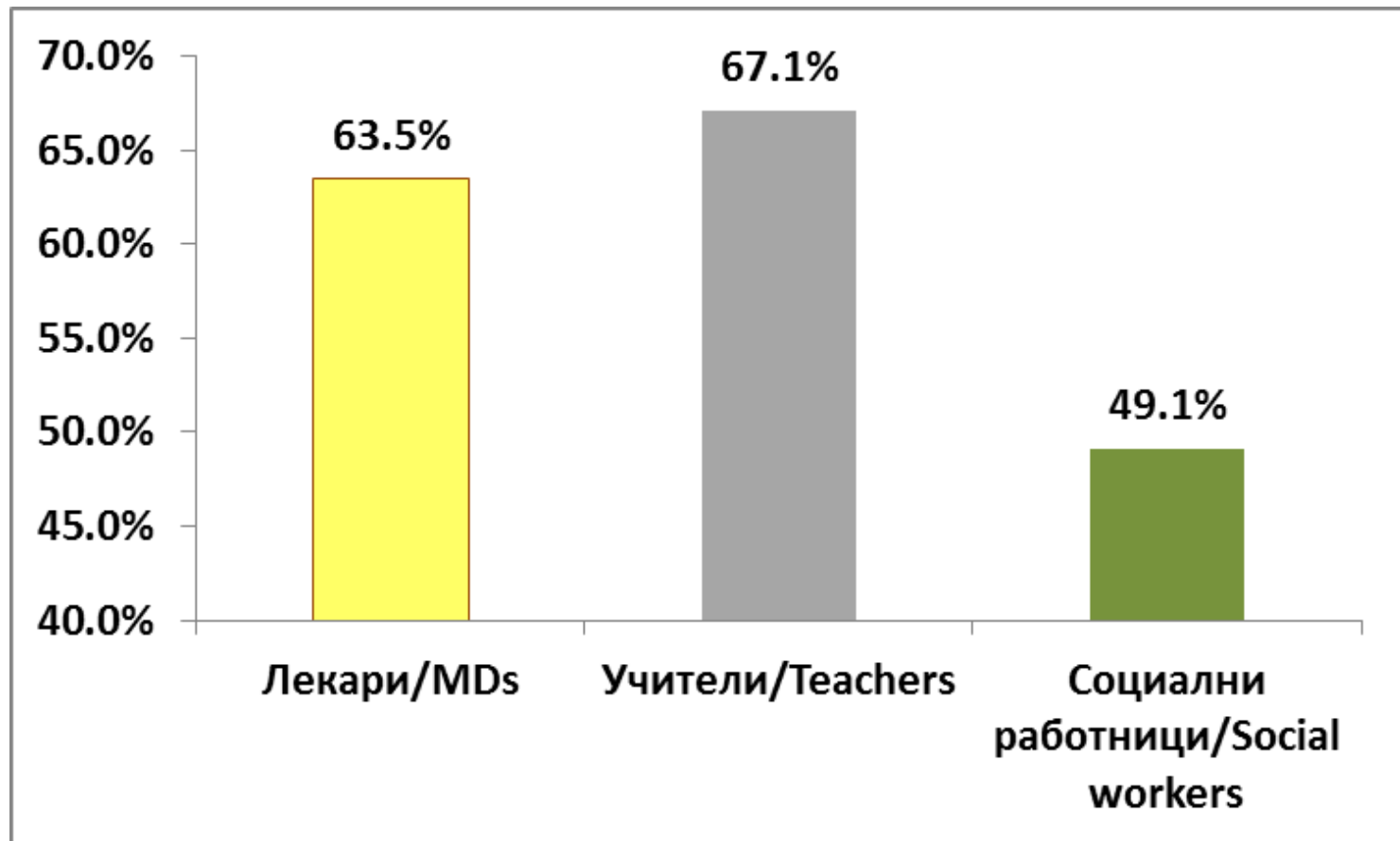
**TO TOUCH THE UNTOUCHABLE:
COMBATING TRADITIONAL AND NEW ANTI-ROMA STEREOTYPES
JUST/2010/FRAC/AG/1108-30-CE-0377116/00-43**

Ромските момичета масово напускат училище преди или при завършване на основно образование

**TO TOUCH THE UNTOUCHABLE:
COMBATING TRADITIONAL AND NEW ANTI-ROMA STEREOTYPES
JUST/2010/FRAC/AG/1108-30-CE-0377116/00-43**

Ромските жени раждат много деца, за да се издържат от социалните помощи, които получават за тях

Дехуманизация

Ако някой е избрал да живее като скот, получава и правото да бъде третиран като скот. От утре екипи на спешна помощ ще влизат само след постигнато споразумение с лидери на мнение на общността за персонализирана отговорност за поведението на **въпросната популация**
(П.Москов, 7.12.2014)

...нагли, самонадеяни и **озверели човекоподобни**, изискващи право на заплати, без да работят, искащи пенсии по болест, без да са болни, детски за **деца, които играят с прасетата на улицата**, и майчински помощи за жени с **инстинкти на улични кучки**
(В.Симеонов, 17.12.2014)

едно възможно обяснение: махалите

- нарастване на престъпленията и насилието;
- разпадане на стабилните семейни форми;
- ранно отпадане на индивидите от образователната система;
- зависимост на трудоспособното население от социални помощи;
- покачване на броя на самотните майки и извънбрачните раждания;
- повишаване на юношеската раждаемост;
- снижаване на възрастта при първия полов контакт

Трайната безработицата и интензивното струпване на бедни в ограничена жилищна среда водят до появата на редица негативни социални феномени. Концентрацията на бедността води до концентрация на девиантните форми на поведение навсякъде по света!

2. Произход на ромите

Легенди за произхода на ромите

- Попитайте някой възрастен ром/ромка (над 60 г.) кога и откъде са дошли ромите в България?
- Какво знае за Банго Васил и фараона?

Алтернативен вариант:

- Попитайте някоя много възрастна баба (около и над 80 г.) какво знае за произхода на ромите и как те са дошли в България?